

fastslaaede Punkt kunde man tænke sig nærmere ordnet ved en særlig Lov, fordi det, hvis Mindretallets Forslag blev vedtaget, vilde ligge udenfor den øvrige Kirkeforfatning. Der er saaledes heller ikke af mig ytret det Allerringeste i den af den ærede Ordfører antydede Retning, og jeg troer derfor at kunne holde mig fri for at tale videre om, hvad Meningen var af Grundlovens § 80, da den blev foreslaaet, og da den i Hensyn til Forslaget og dets Motiver blev vedtagen. — Denne Røsteparagraf har ikke kunnet indfries, og, hvad deraf følger, har jeg ogsaa udtalt mig om, at man nemlig ikke absolut kan staae stille, hvorimod man dog efter min Mening maa iagttage en vis Forsigtighed og Tilbageholdenhed. Nu maae de ærede Medlemmer selv afgjøre, hvorvidt denne Tilbageholdenhed og Forsigtighed skal gaae. Hvorvidt den bør have Indflydelse paa Afgjørelsen af det foreliggende Tilfælde, ønsker jeg ikke at tale om; jeg har ikke stor Tilbøjelighed til at deeltage i Behandlingen af nærværende Lovforslag, navnlig af Spørgsmaalet om, hvorvidt det, der foreligger, skal have Forme af Anordning eller Lov; mig forekommer det rigtigst at holde sig til, hvad der er givet; men jeg skal ikke gaae nærmere ind derpaa. Jeg har blot taget Ordet for at gjøre opmærksom paa, at, hvad jeg troede at maatte sige under denne Sags første Behandling, endnu forekommer mig at staae aldeles urolket.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Naar denne Sag nu foreligger til anden Behandling, saa ere vi jo vistnok nærmest henbiste til Indholdet af de enkelte Paragrafer, men ogsaa jeg ønsker at benytte den af Formanden stillede Afgang til at røre ved de almindelige Spørgsmaal, der staae over dette specielle som et Princip, der her enten skal anvendes eller frasælbes. At § 80 i Grundloven er en Røsteparagraf, er udtalt og forsvaret fra saa mange Sider, og jeg skal til, hvad der er sagt til Forsvar for denne Anstuelse, kun sige dette ene, at naar den ærede Ordfører har gennemlæst Forhandlingerne uden at faae Indtrykket af, at det var om disse Ords Mening der var Strid eller forskjellige Anstuelser, men at Striden derimod

brelede sig om to andre Punkter, saa er dette netop et Beviis for den Eenstemmighed, hvormed man dengang stiltiende forudsatte, at der meentes Kirken skal have en Forfatning ved en kirkelig Ordning, ved Lov. At der var meent en saadan Forfatning, tvivler jeg ikke om, skjøndt jeg ikke nu har gennemgaaet Aftterne til Sagen, som jeg dog i den Tid fulgte med Interesse, og det er ogsaa synligt paa mangt et Sted, at man ved den Ordning, man tænkte paa, har meent en Ordning, hvorved Kirkens Liv og Virksomhed i Lovgivende Retning, saavel med Hensyn til Bærebegrebet som med Hensyn til kirkelig Gudstjeneste og kirkelige Handlinger, samt med Hensyn til Forsætningen, nærmere skulde reguleres og ordnes. Det er Begrebet af en Kirkeforfatning, at den maa indeholde bestemte Organisationsformer for alle disse Led af en kirkelig Lovgivning, og jeg tvivler ikke om, at mange Ytringer under Forhandlingerne have tydet hen paa, at den Kirkeforfatning man tænkte paa, var en saadan, der ogsaa skulde indføre og ordne et Kirkeraad, en raadgivende eller overveidende Autoritet for de Dele af det kirkelige Liv, som vil nærmest pleie at indbesatte under de to Ord Bære og Ritus. Som det imidlertid allerede blev bemærket af den ærede Ordfører i et Svar, jeg modtog af ham under denne Sags 1ste Behandling, mener han, at Paragrafen efter dens nærværende Anvendelse kun angaaer Forfatningen i en engere Betydning, at den altsaa staaer for os i sin Anvendelse som en Lov, der kun bestemmer, at ingen Forandring maa foretages i Kirkens Forfatning i engere Betydning uden ved Lov. Jeg kan paa ingen Maade lade det uimodsagt, naar man anvender Ordene i § 80 umiddelbart paa denne Forfatning i en indskrænket Betydning, altsaa paa de enkelte Led i Kirkens udvortes Forhold, som kunne modtage Forandringer eller Berigtigelser. Jeg mener, at Ordene i § 80, naar vi læse dem rigtigt, absolut stride imod denne Opfattelse. Der staaer Kirkens Forfatning ordnes ved Lov. At ordne er ikke paa et eller andet Punkt at forbedre, forandre, omstifte, indsætte eller borttage Noget, men det er at give en omfattende Organisering, en Ordning, ja man kan næsten ikke bruge noget